

Radnóti Miklós: Tél verse

Hóbfagyott levelet
kaporász dideregve a szellő.
Duzzadt, mint tele zsák:
hóval telik újra a felhő.
Nincsen csillag, a fák
feketálló törzse hatalmas.
Mégfagy az őz nyoma is.
Készül le a völgybe a farkas

Ady Endre: A hatalmas tél verse

Törvénye van a Nyárnak
S nincs törvénye a Télnek:
Nyáron némák a faluk,
Télen pedig kótyagosak,
Összevissza beszélnek.

Fázón átüzengetnek,
Jéggel, hóval borítva:
„Hé, szomszéd, most mondja meg,
Szeretem a más titkait,
Van-e valami titka?”

És szólnak, üzengetnek
A kis faluk így télen.
Szeretik egymást nagyon
S hófedeles házaikat
Ki-kitárják kevélyen.

És mindent elárulnak
A hó alatt a falvak:
A kis falusi erőt,
A sok mihaszna életet
S a nagy téli hatalmat.

S ha jön a Nyár, szégyenli,
Hogy megbotlott, megcsetlett:
Nyáron néma a falu,
Titoktartó s az emberek
Dolgoznak és szeretnek.

Dolgoznak és szeretnek,
Némán, izzadva, félve
És százszor szent titkaik,
Melyeket megszentelt a Nyár,
Bedobálják a Télbe.

Ünnep

Emlékezem gyermekkorom ünnepeire, különös tekintettel a karácsonyra. Mit írhatnék, hogy ne legyen unalmas, melyik mozzanatát emeljem ki az egykori csodának? Kérdeztem magamtól, hiszen mindenkinek vannak ünnepei és hozzájuk kötődő, bensőséges emlékei. De pont olyanok, mint az enyém vagy az öné, kedves olvasó, bizonyosan senki másnak nincsenek, biztattam magam.

Az ünnep készülődés és várakozás, áhitat és varázslat. Felemelkedés a hétköznapiakból, megőrizve valamit a régi szokásaiból. Készülünk testben és lélekben, szeretetben, csinosítjuk lakásunkat. Gyermekként számoljuk a napokat, hányat kell még aludni az angyal érkezéséig, milyen ajándékok, majd nem azt írtam, sorjáznak, ám az én időmben alig egy-kettő szerénykedett a fa alatt.

Havasalji szülőfalumban egykor nagy telek dúltak. Nem volt ritka, hogy térdig jártunk a csillogó, ropogós, friss hóban. Csúszkáltunk, szánkóztunk, nagyokat estünk a magas hótörlesztők, hóbuckák között, fiúk jeges hógolyói elől menekültünk. Egy korán sötétedő este ródlink felborult a lejtős utca szádában (kiszélesedő utcavég), és közben jobb kezem gyűrűsujja hátratorzott. Fájt kegyetlenül. Otthon a petróleumlámpa gyér világánál semmit sem vettek észre, én pedig mélyen hallgattam, mert amúgy is hosszabbra sikeredett a szánkózás, és tudtam, ha kiderül a baleset, sajnálat helyett korholás lesz a vége. Mai napig jókora bog éktelenkedik az ujjamon, gyűrűről szó sem lehet.

Folytatás a következő oldalon

J. Kovács Magda

házunk tája

Akkoriban természetes volt, hogy erdők övezik a falut. A lombhullató fák mellett, számomra a legkedvesebbek, a méltóságteljes fenyőerdők pompáztak fehér gallérjukkal a téli hidegben. Azóta, sajnos, talán a felmelegedésnek is köszönhetően, megkoptak a dombok, a közeli tetőről eltűntek a borókabokrok és az apró, fiatal fenyők. Megszelídültek a telek.

Advent a várakozás ideje. Csodálatos volt a hajnali misék, roráték hangulata. Hat órákor már az akkor még fűtetlen templomban voltunk, a rövid mise után vacogva szaladtunk haza. A finom, meleg reggelit jó étvágygal bekaptuk, és uzsgyi, az iskolába. Láss csodát, nem nyafogtunk a korai felkelés miatt, része volt a karácsonyi készülődésnek.

Gyermekkoromban nem kellett messzire mennie a család valamelyik felnőtt férfitagjának egy szép erdei fenyőért. Kigyalogoltak fejszével, fűrészszel felszerelve a közeli fenyőerdőbe, kiválasztották a nekik tetsző szép példányt, és hazahozták. Mindig este, sötétben hozták a fenyőt, talán a szocialista hatalomtól való félelmükben, és elrejtették valahol a gazdasági udvarban a kisebbek szeme elől. Mi, nagyobbak is csak karácsony szombatján láttuk, már bent a szobában.

Ahogy közeledett az ünnep, estéink készülődéssel teltek. Emlékszem, milyen kincs volt a savanyú cukorka, amit a karácsonyfára akasztottunk. Édesanyám valamilyen rejtélyes úton hetekkel azelőtt beszerezte az édességet. Vacsora után, amint kis öcsém elaludt, édesanyám irányításával egyenként piros krepp papírba csomagoltuk a bonbonokat, és cérnát kötöttünk rájuk. Hol volt akkoriban a marcipános, kókuszos vagy a zselés szaloncukor, mai kedvencem? A diót ezüstös festékbe mártottuk, ha megszáradt, kis gyufaszálat szűrtünk a tövébe, és szintén felcérnáztuk. A kertünkben termett, apró jonatán almákat fényesre töröltük, és hasonlóképpen készítettük elő. Már csak a házilag sült kekszcsillagok, koszorúk, gyertyák meg a csillagszórók és néhány, szép, formásra vágott sztaniolpapírból felfűzött angyalhaj hiányzott.

Vakáció előtt Téli-fa-ünnepélyt rendeztek az iskolában. A kultúrotthonban, ahogy akkoriban nevezték a művelődési házat, izgatottan álltunk a színpadra állított „téli-fa” előtt. Vártuk tanítóink, tanáraink beszámolóit teljesítményünkről, de legfőképpen az ajándékokat. Én egy szép, színes, lakkozott, kapszos tolltartót szerettem volna, amilyent barátnóm, az

Kápolnásfalusi kilátás a Madarasi Hargitára

osztály másik kiváló tanulója kapott tavaly. Biztosra vettem, hogy idén nekem jut az áhított ajándék, hiszen hajszálla egyformák voltak osztályzataink. Szólítja tanító néni a névsorban előttem álló „vetélytársamat”, és a szokásos dicsérő szavak kíséretében átadja neki a díszes tolltartót. Csalódottan, szomorúan vettem át szerény ajándékomat, már nem is emlékszem, mi volt az, olyan mély hiányérzetet éreztem. Rádásul, az első tanítási napon azzal fogadott barátnőm, hogy székérdereknyi dívatos tolltartója van otthon, szintén szorgalmas nővéreitől örökölte az évek során. A tanító néni tudhatta ezt, mert közel laktak egymáshoz, és barátnőm bejáratos volt hozzájuk. Érdekes, a gyermeki lélek soha sem felejt el az igazságtalan vagy annak vélt megkülönböztetést.

Közeledett a szenteste. Előtte, a nagyhéten a sütés-főzés volt a főszerep. Nem volt szükség a maihoz hasonló nagy bevásárlásra, hiszen szinte minden kikerült a háztartásból. Már december elején, közepén minden családban lezajlott a disznóvágás, elkészült a kocsonya, disznófősajt, véres-májás, kiolvasztották a töpörtyűt, kissé megfűstölték a kolbászt, sonkabokát, fűstlódott a szalonna. A pincéből felhozták a savanyú káposztát, a kamrából a kaprot, csombort, egyéb fűszereket. És készülhetett a töltött káposzta. Édesanyám saját háztáji pulykánkból főzte az ünnepi húsleves, grízgaluskával tálalva fogyasztottuk az ünnep első napján. Addig kisült az kalács, a mákos beigli meg az aprósütemények. Emlékeim szerint nagyhéten, de szombaton mindenképpen bőjtöltünk, azaz nem ettünk húst.

A könnyű vacsora után csengetett és megjött az angyal. Bevonultunk a szobába, a karácsonyfához, áhitattal álltunk, az ünnepi varázslatban.

Legjobban a csillagszórók sercegő, pattogó hangjára, no meg a fényére emlékszem, amelyeket mi gyűjtöttünk meg. Napjainkban lassan ezek a kis fényforrások is a feledés homályába vesznek, átadva helyüket más, kevésbé veszélyes karácsonyfadíszeknek.

A fa alatt kesztyű, sál, sapka, zokni, ceruza, fűzet volt az ajándék. Egyik télen egy drapp színű, piros rénszarvas svédminta kesztyűnek örvendtem a legjobban. Büszkén mentem vele az iskolába.

Ezzel még nem ért véget az este. Éjfél előtt templomba mentek a felnőttek. Csak mise után kóstolták meg a töltött káposztát, kalácsot, süteményeket. Homoród-fürdői borvizet ittak hozzá. Szesz italra családunkban nem emlékszem, falunk nem lévén bortermő vidék, ünnepi alkalmakkor legfennebb egy-két pohár köményes pálinkát fogyasztottak.

Az ünnep akkor igazi, ha teljes kikapcsolódást jelent. A régiek tudták ezt, ünnepeltek, imádkoztak, pihentek, találkoztak, beszélgettek. Megszületett a kised, elhozta a csodát!

Napjainkban ritkulnak a meghitt találkozások, kiadós beszélgetések, helyüket átveszi a világháló, a gépi világ, a rohanás. Pedig egyre több szabad idővel rendelkezünk. Milyen jó lenne, elődeinktől újra megtanulni az egymás iránti érdeklődés, az ünneplés művészetét!

J. Kovács Magda.